

Nr 345.

Av herrar **Hage** och **Lövgren**, om anslag för premielån till egna-
hemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten.

I skrivelse den 6 september 1933 hade statens egnahemsstyrelse på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos årets riksdag begära ett anslag för budgetåret 1934/1935 av 800 000 kronor för beredande av premielån till egnahemslåntagare för nyodling och nybyggnadsarbeten.

Såsom framgår av bilagan till statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln punkt 99 har Kungl. Maj:t emellertid hemställt om ett extra reservationsanslag för ändamålet av allenast 700 000 kronor.

I anledning härav har Norrbottens läns hushållningssällskaps egnahems-nämnd i skrivelse till Norrbottens läns riksdagsmän, (se bilaga) med framhållande av sistnämnda beloppes otillräcklighet för ett någorlunda nöjaktigt tillgodoseende av förefintliga behov, hemställt, att länets riksdagsmän ville taga denna icke minst för Norrbotten så viktiga fråga under omsorgsfullt övervägande och vid innevarande års riksdag väcka motion om att de årliga premielånanslagen till egnahemslåneförmedlarna måtte från och med nästa budgetår väsentligen höjas.

Av den utredning och de synpunkter, som framläggas i denna skrivelse, och av vad statens egnahemsstyrelse i ärendet anført synes med full klarhet framgå, att här ifrågasvarande anslag är otillräckligt och att en höjning därav åtminstone till det belopp statens egnahemsnämnd föreslagit är av största behov påkallat.

Helst vilja dock undertecknade motionärer — med hänsyn till den motive-ring, som anförts i bifogade bilaga rörande den samhällsgagnande verksamhet, som kunnat och alltjämt kan bedrivas med detta anslag — hemställa, att anslaget upptages till ett ännu något högre belopp, nämligen 1 000 000 kronor.

Det hemställes alltså,

att riksdagen ville för utlämnande av premielån till
egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten
för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag
av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1934.

Ernst Hage.

O. W. Lövgren.

Bilaga.

Till Norrbottens läns riksdagsmän.

Egnahemsnämnden vill härmed fästa Eder uppmärksamhet på en fråga, som för närvarande är av mycket stor betydelse för detta län, nämligen frågan om högre premielåneanslag till länets egnahemsverksamhet. — Beträffande gällande allmänna premielånebestämmelser hänvisar nämnden till närslutna »Meddelande angående Norrbottens läns hushållningssällskaps statsunderstödda egnahemsverksamhet, sid. 19—22. För premielåneverksamhetens utveckling under senare år redogöres i följande sammanställning.

Vissa uppgifter rörande Norrbottens läns egnahemsnämnds premielåneverksamhet under 5-årsperioden 1930—1934.

År	Till låntagarna beviljade					Av staten anslaget premielånebelopp för hela riket
	egnahemslån för jordbrukslägenheter		premielån			
	antal	kr.	antal	totalt belopp kr.	genomsnittligt belopp kr.	
1930 ...	160	625 000	142	114 005	802	873 000
1931 ...	180	690 550	163	132 240	811	900 000
1932 ...	227	850 000	205	110 000	536	900 000
1933 ...	208	775 900 ²	180	80 000	444	750 000
1934 ...	300 ¹	1 100 000	250 ¹	95 000	380 ¹	739 200

¹ beräknat med ledning av antalet redan inkomna ansökningar.

² Ytterligare 74 100 kronor skulle ha beviljats detta år, därest åtföljande premielån stått till nämndens förfogande.

Av tabellen framgår, att antalet beviljade jordbrukslån år 1930 uppgick till 160 st. och att det utlämnade lånebeloppet uppgick till 625 000 kronor. Samma år beviljades premielån till ett antal av 142 st. till ett sammanlagt belopp av 114 005 kronor. Det genomsnittliga premielånebeloppet nämnda år var 802 kronor. Tabellen giver vidare vid handen, att antalet jordbrukslån därefter stiger år för år, men att de årliga premielåneanslagen icke ens uppehållits vid sin förutvarande nivå utan till och med undan för undan sänkts. Följden härav har blivit, att det genomsnittliga premielånebelopp, som beviljats till en var premielåntagare, successivt nedgått från 802 kronor år 1930 till 444 kronor år 1933. För utlämning av jordbrukslån under år 1934 står 1 100 000 kronor till nämndens förfogande (det totala beloppet av årets godkännbara jordbrukslåneansökningar beräknas till över 1,5 miljon kronor, fördelat på c:a 480 st. sökande). För utlämnande av premielån har staten anslagit endast 95 000 kronor, vilket belopp beräknas bli fördelat på

minst 250 st. låntagare. Det genomsnittliga premielånebeloppet torde under sådana förhållanden för innevarande år komma att uppgå till endast 300—400 kronor.

Utvecklingen av länets premielåneverksamhet under senare år har sålunda icke tillnärmelsevis hållit jämna steg med utvecklingen av den egentliga jordbrukslåneverksamheten. Samtidigt som antalet godkännbara ansökningar om jordbrukslån successivt ökats, ha de premielåneanslag, som ställts till nämndens förfogande, nedgått. På grund härav nödgas egnahemsnämnden numera vid låneansökningarnas prövning icke blott företaga en allmän och avsevärd nedprutning av de sökta premielånebeloppen utan även ofta helt avslå ansökningarna, och detta trots att vederbörande sökande uppfylla de allmänna bestämmelserna för erhållande av premielån och räknat med ifrågavarande hjälp. Med andra ord, egnahemsnämnden är för närvarande på grund av bristande medel icke i stånd att bevilja premielån i den utsträckning, som i och för sig är motiverat och önskvärt med hänsyn till omfattningen av de kontrakterade förbättringsarbetena på vederbörande egnahemslägenheter och de sökandes allmänna behov. Detta är så mycket mera beklagligt, som hjälp till de egnahemslånesökande i dylik form är synnerligen betydelsefull. Dels utgör denna hjälp ofta nog enda förutsättningen för att en hel del i ekonomiskt hänseende relativt svagt ställda personer överhuvud taget skola kunna starta det egna hemmet, vare sig nu detsamma avser bildning av helt nytt jordbruk eller utveckling av redan innehaft jordbruk till större bärkraft, dels skapas härigenom garantier för att det nybildade egnahemmet blir försatt i sådant skick, att det fyller berättigade anspråk på ändamålsenlighet och soliditet i utförandet, ävenså, att vederbörande låntagare blir i stånd att fullgöra arbetena inom den föreskrivna tiden. Hjälpformen ifråga, särskilt värdefull i nuvarande konjunkturläge, måste anses vara en av de lämpligaste med hänsyn till att understödet utgår en gång för alla och utgör en verklig hjälp till självhjälp. Den enskilde stimuleras till ett för det allmänna synnerligen viktigt pionjärarbete under former, som gör det allmännas uppoffringar relativt små i förhållande till de resultat och de fördelar, som vinnas. Dessa synnerligen produktiva arbeten, över vilkas utförande egnahemsnämnden håller noggrann kontroll, gagna icke blott dem som bliva delaktiga av erhållen hjälp utan indirekt även det allmänna, vars kostnader för arbetslöshetens bekämpande minskas i samma mån som den från industrien entledigade arbetskraften och övriga arbetslösa kunna beredas stadigvarande sysselsättning och utkomst av jordbruk. På grund härav måste av statsmakterna eventuellt förhöjt anslag för utlämnande av premielån för närvarande anses utgöra synnerligen väl använt kapital.

Beträffande speciellt Norrbottens län må erinras om ytterligare en omständighet, vartill vederbörlig hänsyn bör tagas, då det gäller att bedöma premielånebehovet för länet. Särskilt utmärkande för detta läns egnahemssysselsättning är att bildning av helt och hållet nya jordbruk på tidigare obebbyggd och obruten mark härstädes förekommer i betydande omfattning. Denna utveckling, som är nödvändig för både den nuvarande och framtida försörjningen av länets starkt växande befolkning, synes böra av statsmakterna på allt sätt befrämjas och understödjas. Egnahemsnämnden söker själv på ett mera direkt sätt genom sin sedan flera år tillbaka bedrivna jordanskaffningsverksamhet i egen regi bidra till att lämplig jord tillvaratagas och nyttiggöres för odling, men nämndens ekonomiska resurser äro tyvärr

starkt begränsade. Väsentligt höjda premielåneanslag skulle i avsevärd grad underlätta egnahemsnämndens hithörande arbetsuppgifter. Man kan rent av påstå, att högre premielåneanslag utgör en nödvändig förutsättning för nämndens i egen regi bedrivna jordanskaffningsverksamhet och dennas vidare utveckling.

Nämnden har i denna redogörelse närmast utgått från förhållandena inom detta län, men håller för sannolikt, att alla egnahemslåneförmedlare av jordbrukslägenheter finna det angeläget, att de nuvarande årliga premielåneanslagen väsentligt höjas. För de norrländska länen, där statens egnahemsverksamhet bör utgöra ett viktigt led i strävandena att så småningom råda bot mot den härstädes rådande relativt stora arbetslösheten och skapa nya bestående utkomstmöjligheter för de arbetslösa, framförallt av jordbruk, torde behovet av dylika medel vara särskilt framträdande. Härtill kommer, att för egnahemsverksamhetens utveckling de naturliga förutsättningarna, framförallt i form av för odling lämplig men ännu outnyttjad jord, inom Norrland äro i rikt mått för handen. Men för en raskare och effektivare utveckling av landsdelens resurser erfordras statsmakternas förståelsefulla uppmuntran och stöd. Nämnden håller före, att det bästa stöd, som för närvarande kan lämnas den norrländska egnahemsverksamheten, är beviljandet av högre årliga premielåneanslag i samband med jordbruksegnahemslånen. Redan gjorda erfarenheter bestyrka detta antagande.

Med stöd av det anförda får egnahemsnämnden sålunda hemställa, att länets riksdagsmän ville taga denna icke minst för Norrbotten så viktiga fråga under omsorgsfullt överbäggande och vid innevarande års riksdag väcka motion om att de årliga premielåneanslagen till egnahemslåneförmedlarna måtte från och med nästa budgetår väsentligen höjas. Egnahemsnämnden anser ej lämpligt att här närmare söka fixera det totala premielånebelopp, som vore erforderligt för samtliga egnahemslåneförmedlare, men kan omnämna, att det premielåneanslag om 95 000 kronor, som beviljats Norrbottens läns egnahemsnämnd för innevarande år, utgör endast en fjärdedel av det av nämnden sökta beloppet och uppskattade behovet. Den avsevärda nedprutningen är givetvis en följd av att det belopp, som för riket i dess helhet stått till förfogande, varit alldeles för knappt.

Luleå den 12 januari 1934.

För Norrbottens läns hushållningssällskap
dess *Egnahemsnämnd*.

Aug. Gärde.

I. Risberg.

Bil. 1 tryckt meddelande om egnahemslåneverksamheten.